

Inriktningsbeslut om utökad samverkan om avloppsvattenrening 2020-10-02

Förslag till beslut

Förbundsstyrelsen hemställer hos Förbundsfullmäktige om att ta följande beslut.

1. Förbundsfullmäktige hemställer hos kommunfullmäktige i **Burlöv, Lomma, Lund och Malmö** att **senast februari 2021** ta följande beslut.
  - a) Kommunen har som avsikt att ansluta sin allmänna avloppsanläggning till Nya Sjölunda inom Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne på det sätt som beskrivs i ärendet.
  - b) Uppgift om kommunens befolkningsprognos i bilaga 1 bekräftas för 2030 och för 2045 som används för ansökan av miljötillstånd [*alternativt ersätts med kommunens val av befolkningsprognos*].
  - c) Med detta inriktningsbeslut förbinder sig kommunen genom sitt VA-kollektiv att stå för sin andel av utredningskostnaderna enligt de principer som beskrivs i ärendet.
2. Förbundsfullmäktige hemställer hos kommunfullmäktige i **samtliga medlemskommuner (Burlöv, Lomma, Lund, Malmö och Eslöv)** att **senast februari 2021** ta följande beslut.
  - a) VA SYD ges i uppdrag att tillsammans med medlemskommunerna fortsätta arbetet med utrednings- och tillståndsfasen för de regionala anläggningarna inom Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne, på det sätt som beskrivs i ärendet, med anslutning av de kommuner som meddelar viljeinriktning om anslutning i enlighet med redovisat beslutsförslag.
3. Förbundsfullmäktige hemställer hos kommunfullmäktige i **Svedala, Staffanstorps och Kävlinge** att **senast februari 2021** ta följande beslut.
  - a) Kommunen har som viljeinriktning att ansluta sin allmänna avloppsanläggning till Nya Sjölunda inom Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne, på det sätt som beskrivs i ärendet.
  - b) [*Kommunstyrelsen eller annan av kommunens nämnder*] ges i uppgift att bistå med de uppgifter som VA SYD efterfrågar till programmets utrednings- och tillståndsfas.
  - c) Uppgift om kommunens befolkningsprognos i bilaga 1 bekräftas för 2030 och för 2045 som används för ansökan av miljötillstånd [*alternativt ersätts med kommunens val av befolkningsprognos*].
  - d) Med detta inriktningsbeslut förbinder sig kommunen att stå för sin andel av utredningskostnaderna enligt de principer som beskrivs i ärendet.
  - e) [*Kommunstyrelsen eller annan av kommunens nämnder*] ges i uppdrag att i samråd med VA SYD skyndsamt påbörja processen för ansökan om medlemskap i kommunalförbundet VA SYD.

Joel Olthed
Förbundsdirektör

Ulf Nyberg
Programägare, Stab

Sammanfattning

Detta ärende innehåller dels ett förslag till inriktningsbeslut som behöver tas av VA SYDs medlemskommuner (beslutspunkter 1 och 2), dels en inbjudan som ska lämnas till grannkommuner inom ramen för VA SYDs satsning programmet *Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne* (beslutspunkt 3).

Många av VA SYDs avloppsreningsverk är i stort behov av modernisering och utbyggnad för att klara av samhällenas utveckling och ökade krav på förbättrad vattenmiljö. Flera av reningsverken behöver söka och få nya tillstånd inom en tioårsperiod. Den nuvarande kraftiga befolkningsökningen kräver det för att kunna bedriva verksamhet i enlighet med nu gällande miljölagstiftning. VA SYD måste, inom ramen för sitt uppdrag, möta detta samt leva upp till de egna verksamhetsmålen. Det betyder att VA SYDs medlemskommuner inom en snar framtid måste bygga ut sina avloppsreningsverk. VA SYD bedömer att utmaningen är likartad för flertalet kommuner i regionen. VA SYD har organiserat arbetet med ovanstående frågor i program *Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne*.

VA SYD har försökt få klarlagt vilka kommuner som önskar ansluta sig till programmet. Utredningarna inför tillståndsansökan har kommit till den punkt där befolkningsprognos och omfattning måste slås fast. Det fortsatta arbetet är helt beroende av att det sker. Det finns därför skäl att hemställa om att berörda kommuner snarast meddelar sina avsikter i denna fråga. Kommuner som nu inte meddelar avsiktsförklaring om att ansluta sina avloppsanläggningar till Nya Sjölunda inom Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne, kommer med stor sannolikhet inte att kunna räkna med att inom överskådlig tid få möjlighet till detta. Miljöbedömning och tillståndsansökan kommer nämligen inte att kunna omfatta dessa anläggningar.

VA SYD hemställer följaktligen om ställningstagande och beslut senast februari 2021 i fråga om en avsiktsförklaring om anslutning av kommunernas allmänna avloppsanläggning och bekräftelse på befolkningsprognos. För att underlätta för kommunerna har VA SYD tagit fram dessa beslutsförslag (punkterna 1 och 3).

De kommuner som beslutar om en avsiktsförklaring om anslutning, men inte redan är medlemmar, bjuds in att initiera ansökningsprocessen till VA SYD. Ansökningsprocessen beskrivs närmare i ärendet. Kävlinges förstudie inför ansökan är utförd och förslaget avser för Kävlinges del att ta ställning till den fortsatta processen.

ÄRENDET

Om VA SYD och allmänna vattentjänster

VA SYD är en regional VA-organisation, ett kommunalförbund med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse, som bildades 2008 när Lunds och Malmös VA-verk slogs samman. VA SYDs medlemskommuner utgörs idag av Burlöv, Eslöv, Lomma, Lund och Malmö. VA SYD ansvarar för att tillhandahålla dricksvatten, hantera avloppsvatten och dagvatten i enlighet med vattentjänstlagen (och för två av kommunerna också att hantera avfall).

Vattenförsörjning och avlopp, inklusive dagvattenavlopp, som tillhandahålls genom en allmän VA-anläggning regleras i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, den så kallade vattentjänstlagen. Enligt vattentjänstlagen har kommunerna skyldighet att ordna vatten och avlopp till områden med blivande eller befintlig samlad bebyggelse, där det finns ett behov av det för att skydda miljön eller människors hälsa både från akuta situationer som långsiktigt.

Det geografiska område inom den egna kommunen som kommunen beslutar ska anslutas till en allmän VA-anläggning kallas verksamhetsområde. Ett verksamhetsområde kan vara begränsat till att bara gälla för viss eller vissa vattentjänster. VA SYD är VA-huvudman i medlemskommunernas samtliga verksamhetsområden. (Detta ärende avser inte någon utökning av kommunernas befintliga verksamhetsområden.)

Medlemmarnas VA-verksamhet finansieras med avgifter från brukarna enligt taxa och från avtalskunder. Varje kommun, med dess verksamhetsområden enligt vattentjänstlagen, bildar en egen separat resultatenheter inom vilken självkostnadsprincipen gäller för det samlade resultatet. Förbundsfullmäktige utser ägarnämnd efter nominering från medlemskommunerna.

Efter förbundsordningen är VA SYDs affärsplan förbundets viktigaste styrdokument. Affärsplanen styr VA SYDs verksamhet under fyraårsperioder, kopplar ihop olika perspektiv och VA SYDs huvudprocesser. Planen ska peka framåt, vara utmanande och realistisk och utgör arena där politik och verksamhet möts.

För att effektivt utföra uppdraget med att leverera vattentjänster i enlighet med vattentjänstlagen inom miljölagstiftningens och kommunallagens ramar, har VA SYD också satt upp strategiska mål att arbeta efter:

- Vara klimatneutralt och energipositivt år 2030
- Produktifiera och ha nyttiggjort restprodukter år 2025
- Vara en av Europas 10 mest effektiva VA- och avfallsorganisationer år 2025
- Leda utvecklingen för hög vattenkvalitet till rekreation och dricksvatten år 2025
- Uppnå nollvision för oplanerade driftstörningar för kund år 2030
- Inspirera och ha aktiverat alla kunder för en bättre miljö år 2025

Behov

Många av VA SYDs avloppsreningsverk är i stort behov av modernisering och utbyggnad för att klara av samhällenas utveckling och ökade krav på förbättrad vattenmiljö. Flera av dessa behöver söka och få nya tillstånd inom en tioårsperiod. Den nuvarande kraftiga befolkningsökningen kräver detta för att kunna bedriva verksamhet i enlighet med nu gällande miljölagstiftning. VA SYD måste, inom ramen för sitt uppdrag, möta detta samt leva upp till de egna verksamhetsmålen. Centralt i planeringen för detta arbete är överväganden om samhällsnyttor och kostnader.

Omvärlden och vår samhällsutveckling sätter förutsättningarna och påverkar genom följande faktorer som planeringen måste ta hänsyn till:

- växande befolkning medför nödvändig utbyggnad av avloppsreningsverk
- avloppsreningsverk i behov av upprustning
- nya och skarpare reningskrav
- klimatanpassning
- omställning av VA-verksamheter i Sverige mot större enheter
- avloppsreningsverk som är integrerade med tätorternas planering

Detta betyder att VA SYDs medlemskommuner inom en snar framtid måste bygga ut sina avloppsreningsverk och VA SYD bedömer att utmaningen är likartad för flertalet kommuner i regionen.

Tre principer för kostnadsfördelning

VA SYDs senaste utredning om hur man kan lösa denna utmaning sammanfattar genomförda utredningar kopplade till omfattningen av tre alternativa system och tre olika principer för kostnadsfördelning samt de ekonomiska utfallen för dessa ur avloppsvattenreningsperspektiv. De avloppsreningsverk inom VA SYD som omfattas av de alternativa utbyggnadssystemen som utretts är reningsverken i Lomma (Borgeby), Lund (Källby och Södra Sandby) och Malmö (Sjölunda). Utbyggnaden av avloppsreningsverket Sjölunda i Malmö benämns fortsättningsvis Nya Sjölunda.

Den ekonomiska konsekvensen av anslutning av de tre grannkommunerna Kävlinge, Staffanstorp och Svedala har inkluderats i det tredje systemet. Det är genom utredningen tydligt att det finns generella ekonomiska skalfördelar inom avloppsvattenrening såväl på investeringssidan som på driftsidan genom att samverka. En djupare beskrivning av de alternativa angreppssätten för att lösa den nödvändiga utbyggnaden av avloppsreningsverken återfinns i bilaga 2.

De jämförda systemen är:

1. Nödvändig utbyggnad vid befintliga anläggningar.
2. Utbyggnad genom utökad samverkan mellan medlemskommunerna.
3. Utbyggnad i utökad regional samverkan med kommuner som idag inte är medlemmar i VA SYD.

Oavsett vilken lösning som väljs behöver tillstånd för verksamheterna sökas och erhållas för att kunna möta befolkningstillväxten och nya miljökrav. Nya tillstånd för avloppsvattenreningen ska kunna gälla en lång tid framöver för att kunna planera och driva verksamheten på ett effektivt sätt.

Utbyggnad för att klara miljökrav

I begreppet nödvändig utbyggnad (1) ligger att det finns behov av åtgärder och investeringar vid avloppsreningsverken som är nödvändiga. Det krävs en snar utbyggnad av Sjölunda och Källby för att klara av lagstadgade krav, framför allt från miljöbalken. Utöver det behöver överföringen av avloppsvatten inom Malmö till Sjölunda förbättras. Här behöver Malmö avloppstunnel byggas, en lösning som visat sig ha större samhällsnyttor i förhållande till att förnya ledningssystemet. Vidare kommer det att krävas förbättringsåtgärder vid avloppsreningsverken Borgeby och Södra Sandby för att möta befolkningsökningen och nya miljökrav.

Nya Sjölunda som nav

Begreppet utbyggnad i utökad samverkan (2) innebär en ny regional infrastruktur inom medlemskommunerna med Nya Sjölunda som nav. Upptagningsområdet för Nya Sjölunda är detsamma som nuvarande Sjölunda men utökas med Lunds tätort, Borgeby och Södra Sandby. Följande beslut ligger till grund för denna lösning:

1. Beslut som bland annat angav att inriktningen är att Lunds avloppsvattenrening ska ske vid den lokalisering som finns vid Sjölunda avloppsreningsverk i Malmö. Beslut togs i Lunds kommun, Kommunfullmäktige 2016-12-20.
2. Beslut som bland annat angav att godkänna VA SYDs förslag till inriktningsbeslut avseende att bygga en avloppstunnel i Malmö. Beslut togs i Malmö stad, Kommunfullmäktige 2019-11-20.

Utbyggnad i utökad regional samverkan med kommuner som idag inte är medlemmar i VA SYD (3) innebär att upptagningsområdet utökas för Nya Sjölunda genom anslutning av tätorterna i grannkommunerna Kävlinge, Staffanstorps och Svedala med deras nuvarande upptagningsområde.

Denna lösning innebär en ny utökad regional infrastruktur med Nya Sjölunda som nav i samverkan mellan ägarkommunerna och namngivna grannkommuner.

Regional samverkan för allmänna vattentjänster

Mellankommunal samverkan kan leda till att allt fler aktörer uppnår en för avloppsvatten- och dricksvattenförsörjningen kritisk massa när det gäller kompetens, tekniska och ekonomiska förutsättningar. Samtidigt medför befolkningsutvecklingen i kommunerna att befintliga avloppsreningsverk inte kommer att räcka till för att möta såväl befolkningsutveckling eller miljökrav utan omfattande förändringar.

En mellankommunal eller regional samverkan kan ske på flera sätt. En regional anläggning försörjer flera kommuner, d v s flera verksamhetsområden, och kan även förläggas geografiskt på fler än en kommun, men ägande och ansvarsgränser kan skilja sig åt.

- En VA-huvudman (kommun, bolag, kommunalförbund, etc) kan leverera vattentjänster till en annan kommuns VA-huvudman.
- När flera kommuner bildar ett gemensamt kommunalförbund som VA-huvudman måste det finnas en resultatenheter per kommun. Anläggningar kan försörja en eller fler av kommunerna.
- Det går också att samla en eller flera anläggningsdelar i en egen organisation som inte är VA-huvudman, utan bara ansvarig (ägare) för den aktuella anläggningen (exempelvis ABMA, AB Malmöregionens avlopp, som äger överföringsledning).

Enligt förbundsordningen (§ 3.4) åligger det VA SYD att anlägga, underhålla, förvalta och driva erforderliga anläggningar som erfordras för att upprätthålla en långsiktigt säkert och väl fungerande verksamhet. Utgångspunkten för samverkan i kommunalförbundet är att åstadkomma en så rationell

och effektiv VA-verksamhet som omständigheterna medger (§ 3.5). VA SYD anser att detta uppdrag även inkluderar regionala anläggningar när sådana medför en långsiktigt säker, väl fungerande, rationell och effektiv verksamhet.

Sjölunda avloppsreningsverk utgör redan idag en regional anläggning genom att ta emot avloppsvatten för rening från andra medlemskommuner än den inom vars kommungränser anläggningen är belägen. Förutom program Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne, som är centralt för detta ärende, är regionala anläggningar över kommungränserna intressanta i fråga om framförallt Ellingeverket i Eslöv och Klagshamnsverket i Malmö.

Programmet Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne

Mot bakgrund av ovanstående presenteras i detta ärende förslag om de inriktningsbeslut som nu behöver tas av VA SYDs medlemskommuner inom ramen för VA SYDs program *Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne*.

Inom ramen för programmet ingår i huvudsak följande stora anläggningsdelar:

- *Nya Sjölunda*: "Modernisering och utbyggnad av Sjölunda till ett större regionalt reningsverk med införande av avancerad rening för läkemedel"
- *Överföringsledning Lund-Malmö*: Två alternativa utföranden finns. Det första alternativet är en tillståndspliktig tunnel och det andra är en markförlagd ledning.
- *Malmö avloppstunnel* – En ny avloppstunnel ska ersätta befintligt tryckavloppsledningsnät. Tunneln, som är tillståndspliktig, ska anläggas under centrala Malmö till Nya Sjölunda.

I en miljöprövning ska redovisas vilka anläggningar som ansluts till avloppsreningsverket och vilka anläggningsdelar som sökanden har rådighet över (de delar av den allmänna anläggningen som ligger inom medlemskommunernas gränser). Avgränsningen av tillståndsansökan och miljöbedömningen med miljökonsekvensbeskrivning samt exempelvis recipientutredningar är beroende av detta. Samrådsunderlaget ska färdigställas under första kvartalet 2021. Det är därför brådskande och nödvändigt för den fortsatta utrednings- och tillståndsfasen att fastställa den geografiska omfattningen av systemet samt befolkningsprognoserna, d v s Nya Sjölundas framtida belastning.

I bilaga 2 sammanfattas genomförda utredningar av tre alternativa lösningar för programmet samt en första beräkning av ekonomiska konsekvenser av dessa. Ett av alternativen är anslutning av de tre grannkommunerna Svedala, Staffanstorps och Kävlinge. Dessa erbjuds nu att ansluta sig till den nya anläggningen och behöver i så fall ta inriktningsbeslut om det.

Befolkningsprognoser har avseende Malmö stad hämtats från Malmö stad. För övriga kommuner är VA SYDs uppgifter baserade på befolkningsprognoser framtagna av WSP (bilaga 1). Inför fortsatta utredningar behöver dessa siffror bekräftas av var och en av de kommuner som avser att ansluta sig till Nya Sjölunda.

Som underlag för den dimensionerande belastningen för Nya Sjölunda har en belastningsprognos tagits fram i förstudiens Fas 1. I denna prognos valdes 2050 som prognosår och låg därmed till grund för beräkningarna i Bilaga 2. Efter sammanvägning av risker, för- och nackdelar med val av olika prognosår planeras nu att sökas för verksamheten fram till år 2045 och befolkningsprognosen ska därför avse det årtalet. Skälen till valet av det något kortare tidsperspektivet är att

- Risken för överdimensionering och osäkerheter i befolknings- och belastningsprognos blir något mindre än för 2050.
- Tidsspannet från ansökan om tillstånd till prognosåret bedöms som rimlig för att kunna göra bedömningen av bästa möjliga teknik.
- Prognosåret ligger tillräckligt långt fram i tiden för att "livslängden" på tillståndet inte ska bli för kort.

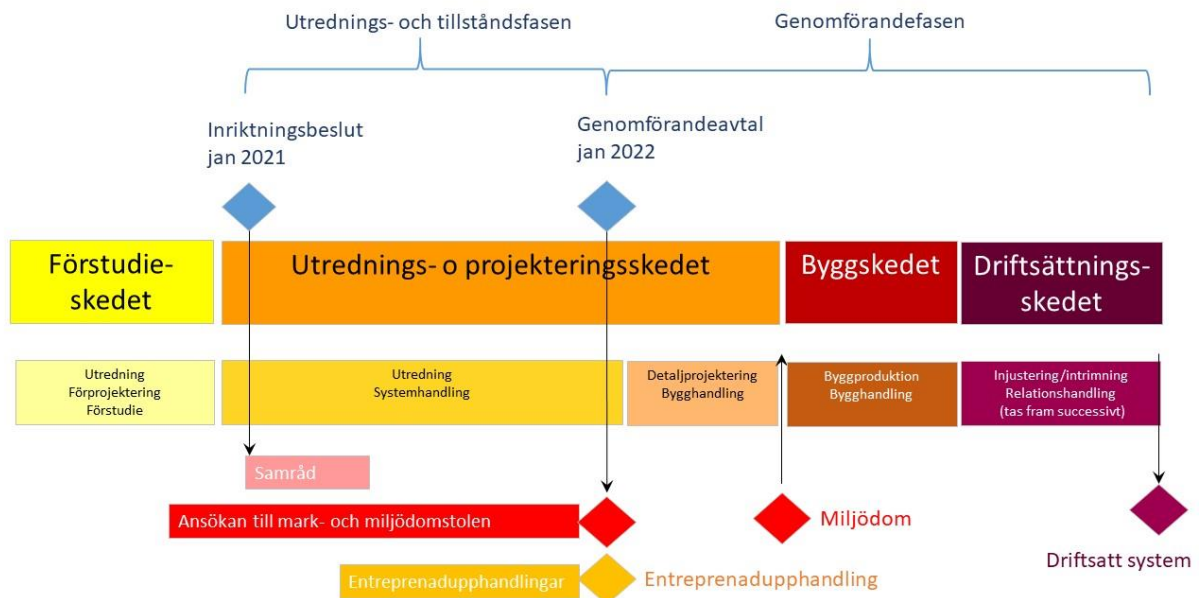
Faser för program Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne

Den juridiska utredningen har visat att miljöprövning av de tre stora anläggningsdelarna Nya Sjölunda, överföring Lund-Malmö och Malmö avloppstunnel bör ske gemensamt, vilket innebär i princip samtidig tillståndsansökan samt anläggande och driftsättning inom den igångsättningstid som bestäms i tillståndet. Utöver den juridiska aspekten visar nya utredningar att byggherrekostnader blir lägre genom en samordning mellan entreprenader. Driftsättningen av Nya Sjölunda underlättas dessutom med en inkopplad Malmö avloppstunnel. Sammanfattningsvis framstår en tidigareläggning som bästa alternativet sett ur ett helhetsperspektiv baserat på funktion, miljönyttor, driftsättning och tillståndsprövning. Detta innebär en justering av tidigare underlag till inriktningsbeslut i Malmö kommun (2019-11-20-21, § 244) och att Malmötunneln kan komma att tidigareläggas. Se [bilaga 3](#) för underlag.

För att tillståndsprocessen inte ska avstanna, kommer kommuner som nu inte meddelar sin avsikt att ansluta (fler av) sina anläggningar till Sjölunda *inte* att kunna ansluta dessa. När tillstånd väl meddelats kan eventuellt ytterligare anslutningar ske under förutsättning att anslutningen ryms inom tillståndets omfattning och villkor och gällande generella föreskrifter för verksamheten kan uppfyllas.

Den politiska beslutsprocessen måste samordnas med tillståndsprocessen enligt följande illustration:

PROGRAMMETS FASER, TILLHÖRANDE HANDLINGAR OCH VIKTIGA GRINDAR

Inriktningsbeslut om anslutning till Nya Sjölunda inom Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne (februari 2021)

Detta inriktningsbeslut avser att kommunerna beslutar att ha för avsikt att ansluta sig till programmet och att kommunen därmed också är med och bekostar fortsatt arbete i utrednings- och tillståndsfasen. Detta medger att VA SYD kan beskriva omfattningen i påföljande samrådsprocess i tillståndsansökan.

Beslut om genomförande (januari 2022)

I beslut om genomförande ges VA SYD i uppdrag att genomföra programmet i den omfattning som har avtalats. VA SYD kan därmed påbörja genomförandefasen inom ekonomiska och tidsmässiga ramar. Ansökan om miljötillstånd lämnas in till mark- och miljödomstolen efter detta beslut.

Beslut om ny lydelse av förbundsordning m fl styrdokument behövs för närmare bestämmelser om styrning med mera, av en samägd regional anläggning.

Besluten ska leda till ett avtal mellan deltagande kommuner där respektive kommuns juridiska och ekonomiska åtagande ska framgå.

Avstämningar mellan inriktningsbeslut februari 2021 och beslut om genomförande januari 2022.

Av förbundsordningen (§ 13) framgår att samråd ska ske med förbundsmedlemmarna i alla viktiga frågor. Ett sådant löpande samråd, eller samverkan, ska naturligtvis ske även här. Mellan inriktningsbeslut om anslutning till Nya Sjölunda och beslut om genomförande behöver det skapas samsyn i några frågor mellan de kommuner som har tagit inriktningsbeslutet d v s även de som idag inte är förbundsmedlemmar. Dessa är bland andra:

- Samsyn i fråga om vad kommunerna vill uppnå med programmet, tekniskt, ekonomiskt och miljömässigt.
- Godkännande av val av teknisk lösning.
- Konsekvenser om en eller flera kommuner väljer att inte gå vidare till ett beslut om genomförande.
- Samsyn om principerna för kostnadsfördelning. I detta ska framgå hur kostnaden för den regionala anläggningen ska fördelas och hur finansiering ska ske.

I samband med samrådsprocessen som pågår under denna period kommer berörda kommuner även att i enlighet med den lagstyrda prövningsprocessen ges möjlighet till närmare ställningstaganden i samband med yttrande till länsstyrelsen över samrådsunderlaget.

Investeringskostnad och finansiering av programmet

Utredning om kostnadsfördelning framgår av [bilaga 2](#). Den regionala anläggningen ska ha ett eget kostnadsställe och anslutna medlemskommuner ska finansiera anläggningen och betala enligt fördelningsnyckel baserad på de av kommunerna här beslutade befolkningsprognoserna.

VA SYD är VA-huvudman och har leveransskyldighet enligt vattentjänstlagen för förbundsmedlemmarna. Kostnadsberäkningen utgår från självkostnadsprincipen för det VA-kollektiv (taxekollektiv) som anläggningen tillhör, d v s till anslutna medlemskommunernas VA-kollektiv. Ett av alternativen som redovisas i bilagan är anslutning av de tre grannkommunerna Svedala, Staffanstorp och Kävlinge, som alltså förutsätts bli medlemmar vid anslutning. Siffrorna är preliminära, men ger möjlighet till jämförelser mellan de olika systemen i bilagan. Beräkningen utgår från befolkningsprognoser med en kostnad per invånare. Efter att nu adresserade kommuner tagit sina beslut, kan man se vilket alternativ som blir aktuellt och göra närmare beräkningar.

En viljeinriktning enligt vad som föreslås i detta ärende är inte juridiskt bindande. Med de inriktningsbeslut som föreslås i detta ärende förbinder sig dock kommunen att stå för sin andel av utredningskostnaderna (förprojektering och tillståndsarbete) från och med 2021-01-01 fram till ett eventuellt återtagande av avsiktsförklaringen. I en sådan situation skall avräkning göras för upplupna kostnader samt de merkostnader som det medför för utredningsarbetet. Beroende på i vilken fas av projektet avhoppet sker kan det exempelvis röra sig om konsult- och/eller advokatkostnader för nya beräkningar eller justering av dokument, utskick av justerade handlingar och förnyad kungörelse av ansökan. Det bör dock understrykas att Eslövs kommun i detta ärende inte förbinder sig att ansvara ekonomiskt för utredningskostnader hänförliga till regionala anläggningar inom Hållbar avloppsrening i ett växande Skåne.

Beräknad budget för utredningskostnaderna (förprojektering och tillståndsarbete) uppgår för helåret 2021 till 125 Mkr. Fördelningsnyckel ska vara de beslutade befolkningsprognoserna 2030 för respektive kommun. Denna kostnadsfördelning fortlöper till dess att beslut om genomförandavtal tas, då respektive kommun antingen väljer att gå in i genomförandefasen alternativt avstå.

Upplupna utredningskostnader samt prognos för resterande del av 2020, uppskattat till 125 Mkr, redovisas särskilt och fördelas enligt respektive kommuns befolkningsprognos per 2019-12-31 för Burlöv, Lomma, Lund och Malmö, se [bilaga 1](#).

Översyn av styrdokument

Inom Ägarråd (Ägarsamråd) pågår arbete med översyn av styrdokumentet i en projektgrupp med arbetsgrupper, med Malmö som sammankallande. Nämnda projektgrupp har kommit till slutsatsen att styrningen av regionala anläggningar inte tillräckligt tydligt regleras i gällande förbundsordning. Förbundsordningen och övriga styrdokument behöver därför omarbetas.

VA SYD och medlemskommunerna fortsätter tillsammans arbetet med att ta fram ny förbundsordning och andra relevanta styrdokument, i syfte att möjliggöra en effektiv styrning, finansiering, anläggande och drift av verksamhetens VA-anläggningar. Ett förslag upprättas för medlemskommunernas kommunfullmäktige till januari 2022.

Det finns ett behov att framöver ytterligare se över VA SYDs beslutsorganisation och styrning samt i ett längre perspektiv verksamhetens organisationsform.

Inbjudan till medlemskap i förbundet

Ett kommunalförbund bygger på medlemskap och förfarandet vid anslutning till förbundets allmänna anläggningar bör ske som fullvärdig förbundsmedlem. Därför föreslås att de kommuner som önskar ansluta sig till Nya Sjölanda, även beslutar om att initiera ansökningsprocessen till VA SYD.

Om kommunen överlåter ansvaret för vattentjänster på VA SYD, som blir ny VA-huvudman, har respektive kommun genom kommunfullmäktige fortfarande föreskriftsrätt och tar beslut om:

- Att bestämma sin egen kommuns verksamhetsområde (6 § vattentjänstlagen).
- Föreskrifter (allmänna bestämmelser) om brukande av den allmänna avloppsanläggningen, ABVA (23 § vattentjänstlagen).
- Föreskrifter om taxa enligt vattentjänstlagen (34 § vattentjänstlagen).

Taxan bestäms alltså för varje kommun var för sig, även när kommunerna samverkar i ett kommunalförbund. Kommunen får överlåta åt huvudmannen (VA SYD) att bestämma avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i kommunens taxeföreskrifter, vilket också förutsätts.

En allmän förutsättning för VA-verksamheten är kommunallagens självkostnadsprincip. De avgifter som får tas ut av VA-kollektivet är endast avgifter som täcker nödvändiga kostnader för de levererade tjänsterna. Medel får avsättas till en fond för framtida nyinvesteringar, under vissa förutsättningar. De gemensamma resurserna (intäkter/kostnader) fördelas mellan medlemskommunerna i förbundet enligt fördelningsnycklar.

I den mån behov uppkommer av finansiellt stöd som inte täcks av taxan ska kommunerna, lämna bidrag till den egna kommunens verksamhetsområde. Om ett kommunalförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, är förbundsmedlemmarna skyldiga att fylla bristen.

Ett kommunalförbund bildas genom att förbundsmedlemmarna antar en förbundsordning (9 kap 1 § kommunallagen, 2017:725, KL). När en ny medlem ska inträda, krävs att samtliga medlemmar och den nya medlemmen, antar en förbundsordning med samma lydelse enligt vilken även den nya medlemmen ingår. Kommunstyrelsen i respektive kommun ska bereda ärendet inför kommunfullmäktige (6 kap 13 § KL).

Gällande förbundsordning för VA SYD framgår av bilaga 4. Kommunalförbundet VA SYD är idag organiserat i förbundsfullmäktige, förbundsstyrelse och ägarnämnder. För sistnämnda gäller reglementen. Under förbundsstyrelsen finns en gemensam regional organisation med samtliga personella, administrativa och materiella resurser, som svarar för all drift, investering och förvaltning av i förbundet ingående VA-anläggningar. Istället för att vara bunden vid kommungränser bygger den verkställande organisationen på ett renodlat ansvar för olika funktioner. Detta ger stordriftsfördelar och likabehandling mellan ägarkommunerna.

När en kommun önskar inträda som medlem i förbundet behöver kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige först ta ett första inriktningsbeslut och inleda en förstudie där det bland annat ingår en kartläggning av de egna anläggningarna, genomgång av befolkningsprognos och utbyggnadsplaner, gällande tillstånd och villkor för verksamheten, med mera. Om anslutning önskas utifrån ett initialt underlag, beslutar kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige om att ansöka om medlemskap vid en angiven tidpunkt. En ansökan är inte bindande eftersom anslutning inte kan ske förrän såväl den egna kommunfullmäktige som fullmäktige i övriga medlemskommuner samstämmt beslutat om en ny förbundsordning med kommunen som ny medlem. Beslut om att ansökan ska göras kan därför liknas vid en viljeinriktning och första beredning av ärendet.

Ansökan om att bli medlem lämnas till VA SYD, som bereder ärendet vidare. Inledningsvis presenteras ett underlag och medlemsansökan för VA SYDs politiska instanser för information och eventuell justering av underlag och förslag. Tillkommande dokument bifogas; förslag till ny förbundsordning och reglemente för kommunens ägarnämnd. Ansökan lämnas vidare med yttrande från VA SYD till övriga medlemskommuner, som har att ta ställning till ansökan och förslag till förbundsordning med mera. Skulle kommunfullmäktige i samtliga medlemskommuner ställa sig positiva till förslaget beslutas om en ny förbundsordning av samtliga kommuner. Först när sökandens kommunfullmäktige tagit beslut om samma förbundsordning som övriga medlemskommuner, är kommunen slutligen medlem i kommunalförbundet per datum som fastställts i besluten.

BILAGOR

Bilaga 1	Befolkningsprognoser: a) WSP, Mätning av befolkningsprognos 2019-2050 Burlöv, Kävlinge, Lomma, Lund, Staffanstorps och Svedala. b) Malmö Stad. Prognos Malmö Extern Halvmiljonstaden 2050 c) Antal innevånare per 2019-12-31
Bilaga 2	Hållbar avloppsrening – En första beräkning av ekonomiska konsekvenser
Bilaga 3	MALMÖ AVLOPPSTUNNEL - Underlag för beslut avseende eventuell tidigareläggning, 2020-06-24
Bilaga 4	Gällande förbundsordning för VA SYD